

OLYMPIJSKÉ FESTIVALY DETÍ A MLÁDEŽE SLOVENSKA ZNOVU OTVÁRAJÚ SVOJU NÁRUČ

(metodický materiál na pomoc organizátorom OFDMS 2011)

Už tri úspešné ročníky majú za sebou OLYMPIJSKÉ FESTIVALY DETÍ A MLÁDEŽE SLOVENSKA (OFDMS 2011). Spoločne ich každoročne vyhlasujú Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Slovenský olympijský výbor, Združenie miest a obcí Slovenska, Slovenská asociácia športu na školách a samosprávne kraje na Slovensku. **Záštitu nad týmto významným projektom prevzal prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič.**

OFDMS sa už pri svojom nástupe dostali do povedomia širokej verejnosti a napriek tomu, že sa im ešte nepodarilo preklenúť brány všetkých slovenských škôl, o ich úspešnom vstupe na slovenskú mládežnícku športovo-olympijskú scénu nemožno vôbec pochybovať.

Získané poznatky a skúsenosti sa však stali významným zdrojom poznania, ale aj studnicou námetov a nápadov pred odštartovaním v poradí už IV. ročníka OFDMS. **V nasledujúcich riadkoch ponúkaná metodika** by mala slúžiť všetkým tým, ktorí sa chcú do tohto olympijského prúdu zapojiť, tým, ktorým leží na srdci osud každodenného športovania detí a mládeže a jeho spájania s kultúrou, výchovou a vzdelaním.

X X X

Čo je cieľom?

Hlavným zmyslom a cieľom organizovania OFDMS 2011 je podnieť všetkých zodpovedných – rodičov, pedagógov, trénerov, predstaviteľov štátnej správy a samosprávy na úrovni krajov, miest a obcí, ale aj príslušné inštitúcie, školy a školské zariadenia, športové subjekty, obce a ďalšie organizácie k tomu, aby pochopili význam športu pre život a zdravý vývoj detí a mládeže a v záujme toho vyvinuli väčšie úsilie k jeho praktickej realizácii. V úzkej náväznosti na toto snaženie sa vynára podstata tohto - možno povedať – celonárodného snaženia, ktorá spočíva v oslovení čo najširšieho počtu detí a mládeže a ich získaniu pre pravidelné športovanie.

Nie jednorázové podujatie.

Jedným dychom k obsahu predchádzajúcich riadkov treba dodať, že len veľmi ťažko (skôr vôbec) možno uvedené predsavzatie splniť jednorázovým podujatím. Žiada si to programové riešenie. Preto aj OFDMS treba chápať ako **celoročný program**, ktorý vždy na konci jednej etapy (školského roka) veľkolepým finálovým zakončením len vyvrcholí. V celoročnom programe majú síce dominantné postavenie športové a pohybové aktivity, ale ich účinnosť sa znásobuje úzkym prepojením na kultúrne a výchovno - vzdelávacie ponuky, vrátane environmentálnych aktivít, ale aj podujatí namierených proti drogám, dopingu a iným nežiaducim spoločenským javom. Dôležité je, aby autori programov na školách a v obciach jednotlivé podujatia rovnomerne rozložili na jednotlivé mesiace školského roka.

Bez postupu

Všetky aktivity celoštátneho programu OFDMS začínajú a končia v škole. Nemajú teda postupový charakter – ak za postupové nepovažujeme medzitriedne súťaže s vyvrcholením na prípadnom záverečnom školskom finálovom podujatí.

Postupový charakter majú však všetky aktivity Kalendára školských športových súťaží, v minulých rokoch organizovaných MŠ VVaŠ SR a SAŠŠ. Sú nedeliteľnou súčasťou OFDMS a prebiehajú paralelne s aktivitami celoročného programu škôl. Zúčastňujú sa ich školské reprezentácie, ktoré po „odskočení si“ na okresné (krajské, celoštátne) kolo v tom či onom športe sa po skončení svojej „misie“ vracajú späť do systému OFDMS v konkrétnej škole. Pre úplnosť treba ešte dodať, že postupové súťaže KALENDÁRA sa týkajú len žiakov základných a študentov stredných škôl a špeciálnych škôl, nie detí materských škôl.

O POHÁR PREZIDENTA SR

OFDMS však predsa len majú súťažný charakter. Aj tentoraz – ako po minulé roky - budú medzi sebou súťažiť kraje o **Pohár prezidenta SR**. Pre práve prebiehajúci ročník ústredný štáb stanovil jednoduché a prehľadné pravidlá. V podstate treba dve základné podmienky.

Tou prvou je zorganizovanie záverečného finále (školská olympiáda, deň olympijských aktivít, Deň Kalokagatie a pod.). Záverečné vyvrcholenie môže byť aj spoločným podujatím viacerých škôl.

V mnohých regiónoch Slovenska sa už roky organizujú obecné, mestské či regionálne olympiády materských, základných, ale aj stredných škôl. Účasť na takomto podujatí je pre konkrétnu školu splnením prvej a základnej podmienky.

Druhou záväznou podmienkou je účasť školy minimálne v dvoch z celoštátne vyhlásených súťaží v oblasti olympijského vzdelávania, kultúry a environmentálnej výchovy. V práve prebiehajúcom ročníku ide o: **Vedomostnú súťaž o olympizme pre ZŠ, fotografickú súťaž na tému „Naše športovisko - poriadok či neporiadok“?, výtvarná súťaž na tému – „Olympijský oheň – symbol čistoty olympijských hodnôt“, literárna súťaž na tému fair play – „Čestne súťažiť – čestne žiť“, Veľký olympijský kvíz, Moja najkrajšia spomienka, Zo školských lavíc do reprezentácie, Kolektív fair play, Zelená karta fair play.**

Podklady k súťažiam nájdete aj na web stránke SOV – www.olympic.sk v sekcií OFDMS.

Na ostatnom zasadnutí ÚŠ bolo dohodnuté, že jedna z týchto celoštátne vyhlásených ponúk môže byť nahradená adekvátnou ponukou regionálneho charakteru. Materské školy a malotriedky môžu obe celoštátne ponuky nahradiť regionálnymi. „Adekvátnosť“ posúdi krajský štáb a môže ňou byť napríklad zorganizovanie školskej ligy vo vybranom športe, autogramiáda s významnou osobnosťou športu a olympizmu, beseda protidrogovou či protidopingovou tematikou, úprava školského športoviska, vysádzanie zelene v areály školy, ale aj v obci, meste a jeho okolí (výzva OSN Forest for People – Les pre ľudí). Do tejto skupiny aktivít možno zaradiť aj účasť na Behu olympijského dňa alebo na Olympijskom dni organizovanom príslušným olympijským klubom.

Poradie krajov sa určí súčtom ich umiestnení v troch kategóriách škôl – materské, základné a stredné. Poradie v každej kategórii stanoví percentuálnym zapojením škôl k ich celkovému počtu v kraji. Ocenené budú v celkovom poradí prvé tri kraje, no opäť sa uvažuje aj o „malých glóbusoch“, ktorými by boli ocenené aj tri najúspešnejšie kraje vo všetkých troch kategóriách.

Hodnotené budú aj školy

Slovenský olympijský výbor prostredníctvom Ústredného štábu bude však určovať nielen poradie krajov, ale na základe návrhov krajských štábov ocení aj (najmenej) tri školy vo všetkých troch kategóriách z kraja. Krajským štábom však nič nebráni tomu, aby ocenili aj ďalšie školy podľa vlastného zváženia, prípadne podľa vlastných (centrálne doplnených) kritérií.

Všetky zúčastnené školy na Slovensku dostanú účastnícky diplom SOV. Okrem toho treba dodať,

že účasť v OFDMS bude záväznou podmienkou pre zaradenie tej či onej školy do celoštátnej súťaže športovej aktivity pod názvom „ŠKOLA ROKA“.

Hlásenia o zapojení

Všetky spomínané hodnotenia sa budú uskutočňovať na základe hlásení škôl na zverejnenom tlačive krajským štábom. Nezaväznou podmienkou hlásenia bude „novinárske spravodajstvo“ žiakov základných a stredných škôl. Príspevky z tohto žánru budú posudzované osobitne a najlepšie z nich z oboch kategórií (ZŠ a SŠ) odmenené CENOU KALOKAGATIE. Hlásenia o splnení podmienok účasti vo vyššie spomínaných celoštátnych aktivitách budú konfrontované s evidenciou účasti škôl, ktorú zabezpečuje vyhlasovateľ. Týka sa to aj splnenia podmienky v Mojej najkrajšej spomienke, kde nestačí do hlásenia napísať o účasti v nej, ale konkrétnu spomienku spolu s doplňujúcim predmetom treba zaslať. Vyhlasovatelia očakávajú, že všetky súťaže v školách budú prebiehať v **duchu fair play**.

Aj preto vyhlasujú anketu **ŠPORTOVÝ ČIN OFDMS 2011**. Návrhy posielajú vedenia škôl spolu s hláseniami o uskutočnení finálového vyvrcholenia OFDMS.

X X X

A už je tu deň „D“

- Ako už v predchádzajúcich riadkoch viackrát odznelo, spomínaný celoročný školský program sa žiada zakončiť **finálovým vyvrcholením**. Nie je potrebné obliecť ho na Slovensku do uniformy. Skôr naopak – rešpektovať špecifické podmienky a tradície. Dôležité je, aby sa invenčný vklad všetkých zainteresovaných v obci a škole pretavil do skutočného **sviatku športu a olympizmu**, ktorý bude v terajších deňoch a budúcich rodičoch rezonovať ešte po rokoch. Či už to bude „školská olympiáda“ „Deň (týždeň) olympijských aktivít“, „Deň (týždeň) Kalokagatie“ alebo čokoľvek iné – nič v príprave ani v samotnej realizácii nemožno podceňovať, nič nemožno neponechať náhode .
- Osobitnú pozornosť treba venovať **slávnostnému otvoreniu, ale aj záverečnému vyhodnoteniu** a odovzdaniu cien. V prípade využitia olympijských symbolov (olympijský oheň, vlajka, sľub športovcov a pod.) treba dodržiavať určité pravidlá, o ktorých sa hovorí aj vo vydanej príručke.
- **Program** jednodenného či viacdenného podujatia sa žiada zostaviť tak, aby v ňom vyvrcholili predchádzajúce ponuky v športe, kultúre, olympijských vedomostiach i environmentálnej oblasti. Dbieť, aby tieto ponuky oslovili všetkých, aby sa každý jeden žiak našiel v niektorej z ponúkaných činností.
- V **športovom programe** sa sústrediť hlavne na tie športy a športové disciplíny, ktorých obľuba je v miestnych podmienkach najväčšia. Môžu to byť klasické športy, ale aj športy, ktoré do škôl iba vstupujú – bedminton, florbal, halové veslovanie, silový päťboj a ďalšie. Vďaka sú aj ponuky, ktoré môže absolvovať doslova každý – skákanie cez krátke švihadlo, ABC – futbalistu (disciplíny si možno zvoliť ľubovoľne), ale aj vybíjaná či prehadzovaná pre tých najmenších, o malom futbale ani nehovoriac. Netreba zabúdať ani na klasické preťahovanie lanom, ale napríklad ani na vymyslenú prekážkovú dráhu pre tých mladších pod názvom TARZAN. Vyskúšať možno aj penaltový festival podľa zásady „DÁŠ – POSTUPUJEŠ, NEDÁŠ – VYPADÁVAŠ“. Možno ho uplatniť nielen pri kopaní futbalových jedenástok, ale aj pri exekúcii hádzanárskych sedmičiek či basketbalových hodov na kôš. Široké možnosti môže poskytnúť posilňovňa. Tu však treba upozorniť na bezpodmienečnú prítomnosť „ silového“ odborníka, pretože každá chybička môže mať opačné (ak nie nedozierne) následky. A čo tak

súťaž v šplhu na lane či tyči? Šancu dostať do niekoľkodňového programu športových a olympijských aktivít má však aj turistika či cykloturistika spojená s plnením rôznych disciplín pohybového, ale aj vedomostného charakteru, s čistením lesných studničiek, zberaním odpadu v prírode, vysádzaním zelene v blízkych lesoch a inými formami z oblasti tvorby a ochrany životného prostredia. Možností je prirodzene „nekonečno“. O mnohých zaužívaných a osvedčených nám možnosti tohto príspevku nedovolili hovoriť podrobnejšie. Napadá nás, napríklad záverečný zápas v niektorom z kolektívnych športov medzi učiteľmi a žiakmi, ale aj mnohé ďalšie.

- Športovú časť vyvrcholenia OFDMS v škole či obci dopĺňajú aktivity s pohybom priamo nesúvisiace – **výtvarné či literárne súťaže , vedomostné kvízy o športe, o olympijských hrách , besedy s osobnosťami slovenského športu a olympizmu** (nemusí ísť vždy iba o reprezentanta - veď v miestnych podmienkach pôsobí nemálo skutočných osobností), výstavy športových odznakov a vlajok, besedy spojené s video premietaním proti drogám či dopingu.
- Je toho veľa čo možno pripraviť a ponúknuť! Dôležité je, aby sme oslovili skutočne všetkých. **Na zvládnutie takéhto širokého záberu však jeden deň nestačí.** Preto zvykneme hovoriť o týždni olympijských aktivít. Týždni, v ktorom možno spojiť všetky organizačné práce súvisiace s ukončením školského roka, s bohatým športovým a „olympijským programom“.
- Osobitnú podobu môžu mať celoštátne vyvrcholenia v základných školách, v ktorých je skoncentrovaných niekoľko vekových kategórií – predškolský vek (ZŠ s MŠ), mladší školský vek, starší školský vek. Najjednoduchším spôsobom je zorganizovať jednu olympiádu s rešpektovaním uvedených kategórií.

A na záver ponuka pre organizátorov!

Najvýznamnejší počin na základe návrhov krajských štábov bude ocenený osobitnou CENOU KALOKAGATIE. Tým počinom môže byť invenčný vklad organizátorov záverečného finále OFDMS 2011, ale aj jeho programová komplexnosť .

Spracovali: A. Javorka, A. Ristová

Dr. Anton Javorka
predseda ústredného štábu
OFDMS